

Dr. Ellen Luteijn
GZ psycholoog en werkzaam bij Kentalis

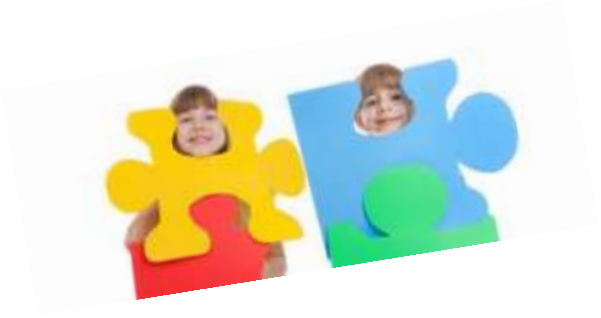
Autisme op school

Autisme en onderwijs

NVA 4 oktober 2013

Ellen Luteijn

Inhoud

- Hoe kan onderwijs passend zijn voor leerlingen met ASS?
- Passend Onderwijs

Onderwijs

Regulier (gewoon) onderwijs

- Basisscholen/speciale basisscholen
- Middelbare scholen
- Middelbaar Beroepsonderwijs
- Hoger onderwijs

Speciaal

- Speciaal Onderwijs (SO)
- Speciaal voortgezet Onderwijs (VSO)

Leerlingen met ASS komen voor in alle soorten onderwijs

Speciaal Onderwijs

- Cluster 1: visueel gehandicapte leerlingen
- Cluster 2: auditief en communicatief gehandicapte leerlingen
- Cluster 3: verstandelijk of lichamelijk gehandicapte leerlingen en meervoudig gehandicapte leerlingen
- Cluster 4: leerlingen met ernstige ontwikkelingspsychopathologie

Leerlingen met ASS komen in alle clusters voor

Passend Onderwijs

Vanaf 1 augustus 2014:

Doel: elke leerling kan optimaal gebruik maken van:

- onderwijsvoorzieningen en
- ondersteuning & expertise die daarbij geboden kan worden

“Geen kind meer tussen wal en schip”

SamenwerkingsVerband

- In iedere regio werken scholen met elkaar samen
- Er zijn SWV voor PO en VO
- Met de invoering van Passend Onderwijs gaat ook het speciaal onderwijs van cl. 3 en 4 deel uit maken van de SWV
- Cl. 1 & 2 blijven landelijk georganiseerd en hebben ondersteuningsplicht
- Belangrijkste taak van een SWV is het maken en uitvoeren van een ondersteuningsplan en beoordelen welke leerlingen naar het (V)SO gaan

"Als Passend Onderwijs niet past,
mag ik dan ruilen?"

Consequenties Wet Passend Onderwijs

- De verantwoordelijkheid voor een passende onderwijsplek ligt bij schoolbesturen, het SWV
- De school heeft zorgplicht, binnen 6-10 weken komt er een passend aanbod
- Een Samenwerkingsverband (SWV) krijgt geld, waarmee ze ondersteuningsplannen maken en uitvoeren, 'de rugzak' verdwijnt
- Bij cluster 2 wordt de ondersteuning in arrangementen vertaald
- Landelijke indicatiestelling verdwijnt, de SWV bepalen

www.steunpuntpassendonderwijs.nl

Wat betekent dat voor de onderwijs praktijk?

- Meer leerlingen kunnen onderwijs volgen op een reguliere school
- Meer leerlingen kunnen dichterbij huis onderwijs volgen
- Scholen kunnen zich specialiseren
- Ouder inspraak verandert: keuzevrijheid voor speciaal of regulier is verdwenen. Wel recht op inspraak, bemiddeling (onderwijsconsulenten), beroep en/of klacht

voorbereiding op verschillende niveaus:

- Schoolniveau: bereidheid ontwikkeling (o.a. bijscholing personeel (specialisatie), van buiten af expertise hulp inroepen, uitzonderingsregels, ect.)

- Leerkracht: bereidheid tot differentiatie in onderwijs, klassenmanagement, verdieping leerling, contact ouders

- Ouders: betrokkenheid, educatief partnerschap (verbondenheid met leerkrachten rond didactiek en pedagogische vraagstukken)

Centraal staat voor de leerling met ASS: voorwaarden creëren om de specifieke leerling tot ontwikkeling te laten komen

Ondersteuning

- Groepsplan
  - Individueel hulpplan, extra ondersteuning
  - Speciale omgeving met intensievere ondersteuning: speciaal onderwijs
- Er zijn nu verschillende scholen in Nederland die leerlingen met ASS en beperkte gedragsproblematiek in het regulier onderwijs opvangen

Uitgangspunt

- De onderwijsbehoefte van de leerling (en dus niet de diagnose of beperking) staat centraal
- Het onderwijs zal ontwikkeling en groei stimuleren richting
  - **competentie** (kennen en kunnen),
  - **relatie** (sociaal en communicatief)
  - **autonomie** (zelfstandigheid)

Handelingsgericht werken

- Focus op “wat heeft déze leerling nodig”,
niet op het geobserveerde probleem

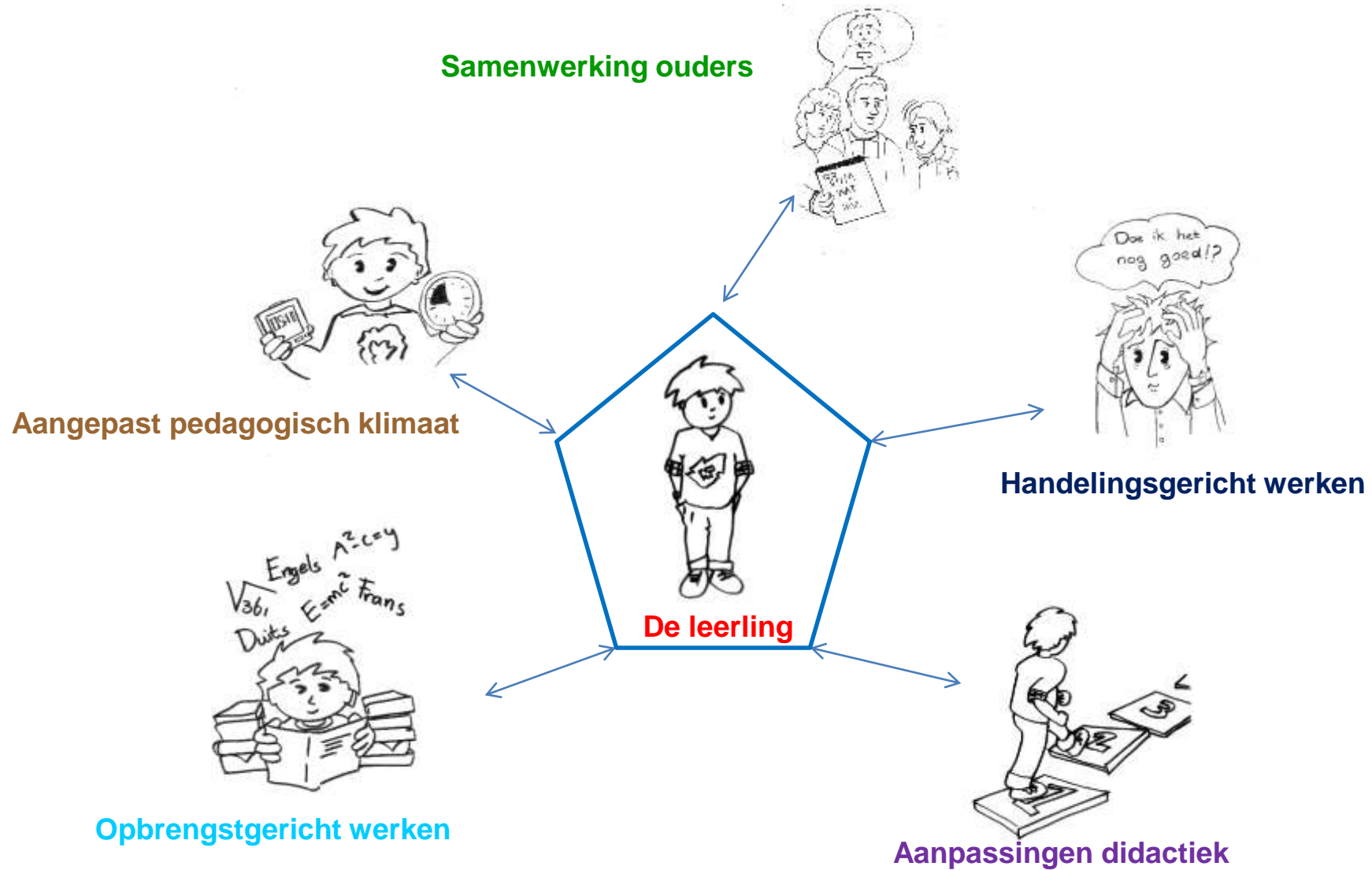
Situatie	Onderwijsbehoefte
De leerling staat in de pauze in z'n eentje met de capuchon over zijn hoofd in de hoek van het schoolplein	<ul style="list-style-type: none"> •Overzicht wat hij kan doen •Duidelijkheid over sociale regels (wat kan ik tegen wie zeggen) •Prikkelarm Enz.

Samenwerking ouders

- Belangrijk(st)e informatiebron, positieve kanten van leerling benutten (motivatie)
- Plan & doelen
- Afstemming en samenwerking (o.a. huiswerk)
- Wederzijdse verantwoordelijkheden & verwachtingen

Wat werkt?

7 aandachtspunten

1. Kritische capaciteit (aantal)
2. Toelatingscriteria (op voorhand)
3. Grote variëteit (diagnose)
4. Schoolinterne deskundigheid (pedagogische en didactische aanpak ASS)
5. Flexibele onderwijspraktijk (structuur en regelmaat)
6. Overgangen (vroegtijdig signaleren en diagnosticeren)
7. Resultaten (integratie komt welzijn IIn met ASS ten goede, IIn zonder ASS profiteren van vaardigheden leraren)

Maatwerk blijft nodig

- Gevaar: te hoge verwachtingen (van leerling, leerkracht en ouders)

*“Regulier waar het kan,
speciaal waar het niet anders kan”*

- Speciale voorzieningen blijven

film

- (Ingekorte) film van De Brug, verbonden aan het Pedagogisch Instituut Leiden
- Illustratie van diverse aanpassingen die ook in het regulier te realiseren zijn:
- Structuur in ruimte en tijd, aanbod (visualisering), activiteit, interactie, instructie, feedback (TEACCH) en het expliciet oefenen van sociale vaardigheden
- Achtergrond en ideeën in boekje 'Autisme in school' (Ina van Berckelaer-Onnes) (incl. DVD)

Tenslotte

- De toekomst gaat uitwijzen hoe passend het onderwijs zal zijn voor leerlingen met ASS
- Anders denken en anders benaderen 'eigen rol'
- Belang leerling staat voorop!

